

Název studie: O optimismu vysokoškoláků

Autor posudku: Lenka Lepešková

Celkové hodnocení

Autor se ve své studii podle vlastních slov zaměřuje na *zjištění míry optimistických či pesimistických odhadů budoucnosti u vysokoškoláků* a nechává se přitom inspirovat výzkumem Wiensteina (1980). Jedná se o zajímavé a atraktivní téma a autora lze pochválit za originalitu – Wiensteinův výzkum nebyl dosud v českých podmínkách zopakován a také za přehledné grafické zpracování. Navzdory tomuto práce obsahuje několik zásadních nedostatků.

Teoretickému úvodu by prospělo, kdyby v něm bylo zahrnuto více výzkumů, které byly již na podobné téma provedeny a které by byly novějšího data, autor jejich existenci sice zmiňuje: „*Důkazy pro iluzorní podstatu optimismu vycházejí ze studií srovnávacích sebesuzování s posuzováním druhých (str. 38)*“, ale odkazuje se pouze na Weinsteinovu studii z roku 1980. Celkově se dá říci, že teoretický úvod příliš nenavazuje na výzkumnou část.

Autor si nestanovuje žádnou výzkumnou otázku, za to ale uvádí šest hypotéz, které si klade za cíl ověřit. Hypotézy nejsou řádně teoreticky podloženy ani operacionalizovány (co například znamená v autorově pojetí „negativní událost“ nebo „kontrolovatelnost“?) a některé jsou těžko srozumitelné (H6). Hypotéza číslo jedna a číslo tři by přitom měly být rozděleny na dvě samostatné části. Z uvedeného vyplývají těžkosti při ověřování hypotéz.

Autor vůbec nezdůvodňuje, proč použil k analýze dat právě ty metody, které si vybral. Použití některých z nich je proto těžko srozumitelné. Příkladem může být použití korelační analýzy *pro zjištění vztahu mezi průměry srovnávacích odhadů a podíly optimistických/pesimistických odpovědí (str. 40)*, kdy není jasné, mezi jakými proměnnými je v tomto případě zjišťován vztah.

Ke sběru dat byly použity elektronické dotazníky, které byly rozeslány náhodně vybraným studentům MU. Podrobnější specifikace výzkumného vzorku chybí. Z textu spíše vyplývá, než že by to bylo někde přímo sděleno, že byl pro každou z hypotéz sestaven samostatný dotazník. Za jedno z mnoha úskalí výzkumu vnímám skutečnost, že návratnost dotazníků byla u jednotlivých forem (jak autor dotazníky nazývá), odlišná a není ani srozumitelné, zda stejní respondenti vyplňovali ty samé dotazníky. Není tak zřejmé, zda lze například nalézt souvislost mezi prožitím negativní/pozitivní události a vlivem na hodnocení šance na jejich znovuprožití (H5).

Autor má tendence předkládat jako fakta tvrzení, která nejsou řádně podložena, když vychází z výsledků pouze jedné studie, například: „*Přemýšlení lidí o budoucnosti je prostoupeno optimismem (str. 38)*.“ Dále se dopouští zaměňování pojmů, které synonymy nejsou,

viz: „...můžeme to chápat jako nerealistické hodnocení budoucnosti (optimismus)(str. 38).“
Některé úseky textu postrádají smysl: „Dle očekávání se u jednotlivých událostí velikost optimistického a pesimistického zřeslení lišila, o vysvětlení se snažily hypotézy 2-6 (str. 44).“

Co se stylistiky týká, je práce napsaná místy velmi kostrbatě a nesrozumitelně. Z části za to může časté používání velmi dlouhých vět. Také struktura práce je nevyvážená. Patrné je to zejména v kapitole Výsledky výzkumu, kde autor věnuje samostatnou podkapitolu i stranu hypotéze č. 1, ale ke zbylým pěti se vyjadřuje pouze na půl straně textu. Srovnání výsledků studie a s výsledky Weinsteinova výzkumu nepatří do závěru práce, věnována by mu měla být samostatná kapitola. Některé z kapitol či podkapitol, například Způsob zpracování dat, ale také Diskuze a závěr, by si zasloužily větší pozornost a podrobnější rozpracování.

Silné stránky (za co chválit)

- Atraktivní a zajímavé téma
- Ambiciózní cíl
- Grafické provedení

Slabé stránky (náměty na zlepšení)

- Nevyváženost, špatná struktura a srozumitelnost textu
 - Absence výzkumné otázky a nedostatečně zpracované hypotézy
 - Nedostatečné odůvodnění a vysvětlení použitých metod
-

Otázky pro autora studie:

1. Proč (podle jakého klíče) bylo vybráno právě a pouze jedenáct obtížných situací z těch, které použil ve své studii Weinstein? Proč a jak byly vybrány další obtížné situace?
2. Mezi jakými proměnnými hledáte vztah při použití korelační analýzy pro zjištění vztahu mezi průměry srovnávacích odhadů a podíly optimistických/pesimistických odpovědí?
3. Jak byste vlastními slovy popsal rozdíl mezi náhodným výběrem a samovýběrem a jak bylo zajištěno reprezentativní zastoupení studentů jednotlivých fakult a odpovídající zastoupení obou pohlaví, o kterém mluvíte na str. 39?
4. Jak byl distribuován dotazník? Bylo všech šest forem posláno všem osloveným studentům, nebo byly jednotlivé dotazníky rozesílány zvlášť?
5. Jak se lišily či podobaly výzkumné metody, které použil ve své studii Weinstein a vy?